

## Eduard Petiška: Golem a jiné židovské pověsti a pohádky...

### Metodické instrukce pro učitele

---

#### **PŘÍNOS K ROZVOJI OSOBNOSTI ŽÁKA PODLE RVP ZV:**

- ❖ poskytuje žákům znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti;
- ❖ rozvíjí dovednost orientovat se v pluralitní společnosti a využívat interkulturních kontaktů k obohacení sebe i druhých;
- ❖ rozvíjí schopnost poznávat a tolerovat odlišnosti jiných národnostních, etnických, náboženských, sociálních skupin a spolupracovat s příslušníky odlišných sociokulturních skupin;
- ❖ napomáhá žákům uvědomit si vlastní identitu, být sám sebou, reflektovat vlastní sociokulturní zázemí;
- ❖ napomáhá prevenci vzniku xenofobie.

---

#### **KLÍČOVÉ KOMPETENCE:**

- ❖ kompetence k učení; kompetence komunikativní; kompetence k řešení problémů; kompetence sociální a personální; kompetence občanské.

---

#### **VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE:**

- ❖ **kognitivní:** žák objasní vybrané pojmy z židovské kultury; žák vnímá židovské náboženství a kulturu v souvislostech s křesťanstvím (odkazy v textu na Starý zákon).
- ❖ **psychomotorické:** žák se zdokonalí v práci s encyklopedickým slovníkem; žák vyhledá informace v textu a zapisuje je do pracovního listu.
- ❖ **afektivní:** žák je směřován k vytváření pozitivního vztahu k poznávání jiných kultur a náboženství a k jejich toleranci.

---

#### **TEMATICKÉ ZAMĚŘENÍ PODLE RVP ZV:**

- ❖ kulturní difference.
-

### **MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:**

- ❖ informační a komunikační technologie (vyhledávání informací v odborné literatuře);
  - ❖ dějepis (židovství, holocaust);
  - ❖ výchova k občanství (podobnost a odlišnost lidí a jejich kultur);
  - ❖ komunikační a slohová výchova (rozvíjení komunikativních dovedností);
  - ❖ osobnostní a sociální výchova (kooperace, hodnoty, poznávání lidí).
- 

### **POŽADAVKY NA PŘÍPRAVU:**

- ❖ pracovní listy pro žáky; vybrané pasáže ze Starého zákona; encyklopedický slovník.
- 

### **DOPORUČENÉ METODY PRÁCE:**

- ❖ práce s literárním textem; řízený rozhovor se žáky.
- 

### **DOPORUČENÁ LITERATURA:**

1. PETIŠKA, E. *Golem a jiné židovské pohádky a pověsti ze staré Prahy*. Praha: Albatros, 2002. ISBN 80-00-01095-X.
  2. *Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona*. Praha: Česká biblická společnost, 2009. ISBN 978-80-87287-08-8.
  3. BACHMANNOVÁ, J. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. ISBN 80-7106-484-X.
-

### Úvodní část – fáze evokace

V úvodní části sdělí učitel žákům cíl hodiny (poznání židovské kultury a náboženství).

#### ❖ Aktivita č. 1: četba ukázky

Vyučovací hodinu začneme společnou četbou ukázky z knihy Eduarda Petišky *Golem a jiné židovské pověsti a pohádky ze staré Prahy*. Žáci se mohou po přiměřených intervalech podle pokynů vyučujícího v hlasité četbě střídat. Ostatní čtou text potichu před sebou.

### Hlavní část – fáze uvědomění si významu

#### ❖ Aktivita č. 2: rozbor literární ukázky

Každý žák obdrží pracovní list s otázkami týkajícími se přečtené ukázky.

Žáci se pokusí odpovědět na základě svých dosavadních znalostí na úkol č. 1 – viz pracovní list. Poté vybraní žáci vyhledají odpověď v encyklopedickém slovníku a porovnájí definice. Přiměřený výklad pojmů si zapíší do pracovních listů.

#### ❖ Aktivita č. 3: práce s textem Starého zákona (práce ve dvojicích)

Cílem aktivity je hledání spojitostí mezi textem Starého zákona a přečtenou židovskou pověstí. Žáci jsou vedeni k pochopení provázanosti jednotlivých náboženství a k chápání židovství v širších souvislostech.

V další části budou žáci pokračovat úkolem č. 2 – viz pracovní list. K této činnosti se spojí do dvojic. Každá dvojice dostane nakopírované vybrané ukázky z textu *Starého zákona*. Žáci pracují ve dvojicích a v textu *Starého zákona* vyhledávají události zmíněné v literární ukázce. Odpovědi si stručně zapisují do pracovních listů. Následuje společná kontrola skupinové práce.

### Závěrečná část – fáze reflexe

Na závěr provedeme shrnutí a zopakování probraného učiva a nových pojmů z oblasti židovské kultury a náboženství.

#### ❖ Aktivita č. 4: domácí úkol

Na konci vyučovací hodiny zadáme žákům domácí úkol – viz úkol č. 3 v pracovním listu. V následující hodině provedeme jeho kontrolu.

## Eduard Petiška: Golem a jiné židovské pověsti a pohádky...

### Pracovní list

#### NAROZENÍ

Ve starém a slavném městě Wormsu, které leží v Německu při řece Rýnu, žil před několika staletími vážený rabín jménem Becalel. Jeho žena očekávala dítě a blížilo se jaro. Rýn hučel, neboť na horách tálo, a židovský jarní svátek Pesach stál za dveřmi.

Když se snesla pesachová noc, zasedly všechny židovské rodiny ke stolu, aby oslavily podle prastarého zvyku svoje vysvobození z egyptského zajetí. Na slavnostně prostřeném stole mělo všechno své místo a účel. Byly tu hořké byliny jako památka na trpký život v Egyptě, strouhané jablko připomínalo hlínu, z které Židé vyráběli pro Egyptany cihly, červené víno připomínalo faraonovu krutost, když potrestán malomocenstvím se koupal v krvi židovských dětí, aby se uzdravil. Slaná voda stála na stole na památku vln Rudého moře, které se před prchajícími Židy rozestoupily, ale nad egyptskými pronásledovateli zavřely. Tak jako tenkrát, když ve chvatu opouštěli Židé Egypt a nezbyl čas upéci kvašený chléb, jedli i nyní o pesachové hostině chléb nekvašený.

Okna v židovském městě zářila, na prostřených stolech hořely slavnostní svíce a stěnami domů pronikal do ulic zpěv žalmů. I v rodině rabína Becalela oslavovali Pesach. Uprostřed sváteční, slavné chvíle navštívily rodičku bolesti a čeled' Becalelova domu vyběhla ven pro bábu, která rodičkám pomáhala v těžké chvíli.

V tu dobu, kdy čeled' vyběhla na ulici, plížil se tudy podezřelý muž s pytlem. Jakmile zahlédl proti sobě běžící lidi, vzal nohy na ramena, jako by měl špatné svědomí. Noční hlídka, obcházející městem, se domnívala, že muž někde něco ukradl a že ho čeled' pronásleduje. Zastoupili mu cestu, jali ho a rozvázali pytel.

Ukázalo se, že v pytli nesl mrtvého člověka. Muž, který pytel nesl, se bránil, že není vrah, a označil ty, kdo mrtvého měli na svědomí. On prý měl mrtvého jenom odnést do židovského města, aby ze smrti křesťana byli viněni Židé. Panovala tehdy mezi prostým lidem pověra, že k přípravě pesachových chlebů potřebují Židé křesťanskou krev. Mrtvý křesťan v židovském městě o svátku Pesach by byl způsobil nebezpečné pobouření v celém Wormsu. Proto se Židé radovali, když hlídka muže s pytlem odvedla do vězení.

Té noci se narodil Becalelově ženě chlapec a všichni, kteří věděli o příhodě, která jeho zrození předcházela, ho vítali s radostí. Už chlapcův příchod přinesl pronásledovanému národu mír a klid.

Vážený rabín Becalel pak promluvil nad kolébkou svého syna.

„Narodil se, aby nám přinesl útěchu, aby nás posílil a utěšil. Při jeho zrození se rozsvítila šťastná hvězda. Pomůže nám tam, kde se jiným bude zdát pomoc nemožná. Jeho jméno buď Juda, neboť stojí psáno: Juda je mladý lev - “

V kolébce leželo dítě a zdálo se příliš drobné a křehké, aby uneslo slávu a velikost, která je čekala. A začali mu říkat Juda, syn Becalelův, neboli Jehuda ben Becalel.



### Úkol č. 1

**Vysvětlete význam následujících pojmů, využijte odborné literatury:**

**Pesach**

---

---

---

---

**Žalm**

---

---

---

---

**Rabín**

---

---

---

---

**Synagoga**

---

---

---

---

**Ghetto**

---

---

---

---



### Úkol č. 2

**V textu pověsti se objevuje několik odkazů na biblické události (vyznačili jsme je kurzívou). Dohledejte v textu Starého zákona, o co konkrétně šlo:**

*...vysvobození z egyptského zajetí...*

---

---

---

---

---

---

*...na památku vln Rudého moře, které se před prchajícími Židy rozestoupily, ale nad egyptskými pronásledovateli zavřely...*

---

---

---

---

---

*...nezbyl čas upéci kvašený chléb, jedli i nyní o pesachové hostině chléb nekvašený...*

---

---

---

---

---



### Úkol č. 3 (domácí úkol)

**Odpovězte na následující otázky:**

1. Proč se snažil muž v ukázce přinést tělo mrtvého do židovského města?

---

---

---

---

2. V ukázce se hovoří o narození chlapce jménem Jehuda ben Becalel. Myslíte si, že mohlo jít o skutečně žijící postavu? Vysvětlíte:

---

---

---

---

---